

«شرق» از هم‌زمانی رخدادهای مهم در عرصه سیاست خارجی و امکان‌پذیری توافقات در سطوح مختلف دیپلماتیک گزارش می‌دهد

روز دیپلماسی

گرفته و همواره موفقیت‌های زیادی بر ارمغان آورده است.

تورج نادریان هم در گفت‌وگو با «شرق» درباره تأثیر حضور بن طارق در تهران به شکل مشخص روی اخبار احتمال آزادسازی اموال بلوکه‌شده ایران تمرکز می‌کند که به نظر او، اخبار رسیده درباره تلاش مشترک سنول – واشنگتن برای آزادکردن دارایی‌های بلوکه‌شده ایران در صورت صحت، حکایت از آن دارد که پادشاه عمان توانسته است که در پشت پرده، موضوع زندانیان دوتابعیتی ایرانی – آمریکایی را به نتیجه برساند. به‌همین دلیل از منظر این کارشناس، چون موضوع زندانیان دوتابعیتی احتمالا به نتیجه رسیده، کره جنوبی جرئت راینزی با دولت بایدن برای تعیین تکلیف اموال ایران را پیدا کرده است. نادریان از سناریوی احتمالی دیگری به‌عنوان کلید آزادسازی اموال بلوکه‌شده ایران سخن به میان می‌آورد و در تبیین خود این گزاره را مطرح می‌کند که شاید روند مثبت در حل اختلافات پادمانی تهران و آژانس هم یکی از عوامل تعدیل سیاست‌های دولت بایدن در قبال ایران به‌منظور آزادکردن بخشی از اموال بلوکه‌شده ایران باشد.

تحلیلگر حوزه بین‌الملل در ادامه گپ‌وگفتش با «شرق» قری زایوه دید خود را تغییر می‌دهد و روی موضوع احیای روابط ایران و مصر تمرکز می‌کند و می‌گوید که «همه اعتبار این موضوع متعلق به عمان و شخص بن طارق نیست؛ بلکه باید نقش و سهم عراق را هم در احیای روابط تهران – قاهره دیده؛ کماینکه با این خواشن، نادریان تأکید دارد که عراق هم تلاش جدی در از‌سرگیری روابط ایران و عربستان به کار بست و بخش درخورتوجهی از مذاکرات امنیتی به میزبانی بغداد جلو رفت. از همین منظر، کارشناس حوزه سیاست خارجی به مقوله امنیت ملی و تغییرات در «شعاع» ورود می‌کند و تأکید دارد که برکناری علی شمخانی و روی کار آمدن علی اکبر احمدیان فقط به فاصله کمتر از یک هفته با انتشار مجموعه این اخبار نشان از این دارد دولت رئیسی نیاز به این پوست‌اندازی در شورای عالی امنیت ملی دانش.

در راستای همین ارزیابی تورج نادریان، علی بهادری جهرمی، سخنگوی دولت سیزدهم، دیروز سه‌شنبه از تغییرنکردن سیاست‌های تهران در مذاکرات هسته‌ای در سایه تغییر دبیر شورای عالی گفت. جهرمی با تأکید بر اینکه تغییر افراد سیاست‌ها اصولی را تعبیر نمی‌دهد، به این نکته اذعان کرد که «توان و انگیزه تازه و روش‌های جدید می‌تواند مقوم و سرعت‌بخش به سیاست‌های اصولی و راهبردی ثابتی باشد».

توافق موقت دوفاکتو؟!

باین‌حال نکته مهمی که می‌تواند محل بحث جدی باشد، به انتشار مجموعه این خبرها به‌عنوان مؤیدی بر گزاره «توافق موقت کام‌به‌کام» به‌صورت «دوفاکتو» برمی‌گردد. به این‌ معنا که تهران و واشنگتن در زمینه‌های متعددی دست به تغییراتی زده‌اند تا در راستای سیاست کام‌به‌کام از تصاعد تنش جلوگیری کنند. از یک طرف ایران در حوزه برنده‌ فعالیت‌های هسته‌ای و اختلافات پادمانی با آژانس، آن‌هم در آستانه نشست فصلی شورای حکام در مسیر تعامل بیشتر با این نهاد (آژانس) حرکت می‌کند. به موازاتش تصمیم به آزادکردن برخی زندانیان دوتابعیتی از اتباع فرانسوی گرفته؛ همچنین فرانسوی – ایرلندی، بلژیکی و احتمال توافقی بر سر مبادله زندانیان دوتابعیتی ایرانی – آمریکایی هست.

درعین‌حال با تغییر معنادر در سیاست خارجی منطقه‌ای، گرم‌کردن تعاملات منطقه‌ای را در عربستان، مصر، اردن، بحرین و و… را در دستور کار دارد و در مقابل هم دولت بایدن در هنگامه داغ‌شدن تئور انتخابات تلاش می‌کند با کنترل ارتباط با تهران در ریل منطقی یک توافق موقت کم در برابر کم را پیش ببرد و در ازای برخی تصمیمات انجام‌شده تهران دست به واکنشی تشویقی‌کننده مانند آزادکردن پول‌های بلوکه‌شده ایران برند.

در همین راستا، اخبار ضدونقیض درباره احتمال توافق موقت بین تهران و واشنگتن، نگرانی تل‌آویو را هم به دنبال داشته است؛ چنان‌که آمیتای استاین، خبرنگار حوزه دیپلماسی شبکه رادیو و تلویزیون اسرائیلی «کان» نوشت: «نگرانی‌هایی در اسرائیل بابت گزارش‌هایی مبنی بر اینکه ممکن است اتفاقی در موضوع توافق هسته‌ای بین ایران و آمریکا در روزها و هفته‌های آینده رخ دهد، به وجود آمده است». استاین معتقد است «نگرانی اصلی، توافقی موقت در بحث هسته‌ای است، به این معنا که ایران بخشی از فعالیت هسته‌ای خود را متوقف می‌کند اما توانایی‌های هسته‌ای خود را در دستان خود نگه می‌دارد و در ازای آن

نمی‌تواند به دستاورد ملموسی برای رئیسی در خروج از بحران منجر شود».
رافتی در نوشته خود چنین آورده که «پس از ماه‌های التهابات، تهران چندین هفته گذشته را صرف تلاش برای تحکیم دستاوردهای دیپلماتیک در خارج از کشور کرده است». این نویسنده به مجموعه اتفاقاتی مانند پایان قطع روابط با ریاض یا میانجیگری چین، انتصاب سفیر در امارات متحده عربی برای اولین بار پس از سال ۲۰۱۶، سفر رئیسی به سوریه، بازگشت بشار اسد به اتحادیه و میانجیگری برای بهبود روابط تهران و قاهره اشاره دارد که مجموعه این رفتارها به ادعای این نویسنده، در قالب افسول ایالات متحده و اروپا و صعود شرق و خاورمیانه از نظر جریان رادیکال در حلقه‌های تصمیم‌گیری ایران بازمی‌گردد که می‌تواند در برابر انزوا، برای ایران فرصت اقتصادی و دیپلماتیک فراهم کند. نیسان رفتی در مطلب خود این سؤال را مطرح می‌کند که آیا چنین روندی در برابر چالش‌های داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی می‌تواند موفقیت بالایی داشته باشد؟

این نویسنده در ادامه ارزیابی خود به این موضوع اشاره دارد که ظاهرا هدف ایران از بهبود روابط با عربستان سعودی و دیگر همسایگان خلیج فارس، تعمیق روابطش با روسیه و چین و فراهم‌کردن فضای دیپلماتیک با آژانس، سود اقتصادی است که به آن نیاز دارد. باین‌حال رفتی می‌گوید «با توجه به مقیاس چالش‌هایی که دولت سیزدهم همچنان در داخل با آن مواجه است و شکاف در برابر غرب، احتمالاً این اقدامات آورده‌ای واقعی برای ایران نداشته باشد».

در سایه چنین وضعیتی، میرزایی هم در ادامه آنچه قیل‌ت به آن اشاره کرده بود، تصریح می‌کند که «نیسی سعی دارد از سیاست خارجی ماهی خود را بگیرد، بدون آنکه خیس شود و این شدنی نیست». نماینده ادوار مجلس در ادامه گفت‌وگوی خود با «شرق» ذیل یک صراحت کلامی تأکید می‌کند: «نیسی یک بار برای همیشه باید تکلیفش را با جریان‌های سیاسی حامی خود روشن کند؛ یا باید برای اداره و مدیریت کشور هزینه کند و به سمت مذاکره، احیای برجام و لغو تحریم‌ها برود و در این راستا امتیازهایی را هم بدهد که ممکن است به نفع واسطه رئیسی لاجرم هزینه و گسل سیاسی با برخی از جریان‌های اصولگرا پیدا کند که برای بهبود وضع کشور این شکاف و عبور رئیسی از طیف رادیکال اجتناب‌ناپذیر است» یا اینکه از دید میرزایی، «دولت سیزدهم اگر به دنبال راضی‌کردن همه جریان‌های حامی خود است و از هزینه‌کرد سیاسی واهمه دارد، باید از هم‌اکنون شرایط را سخت دید».

با تحلیلی که عنوان شد، این استاد دانشگاه مواضع اخیر رهبری در قبال سیاست خارجی و نیز تغییرات «شعاع» را نه لزوماً به‌معنای اعتطاف دیپلماتیک و آماده‌شدن برای توافق‌های احتمالی می‌داند و نه ضرورتاً آن را مساوی با تقابل و تنش تعبیر می‌کند. میرزایی از یک‌دستی بیشتر با هدف هماهنگی پرنرگت برای سناریوهای پیش‌رو می‌گوید که می‌تواند به «توافق» یا «تنش» ختم شود؛ چون به زعم او مجموعه تحولات مثبت حکایت از توافق و تعامل دارد و در سوی دیگر برخی اخبار هم می‌تواند گزینه ناملامیات را سه ذهن متبادر کند. پس این نماینده ادوار معتقد است تهران سعی دارد با این تغییرات برای هر سناریویی آماده‌تر باشد.

قره‌باغ را باید جدی در نظر گرفت؛ چون از دیدد این تحلیلگر، اسرائیل در سال‌های اخیر همکاری‌های نظامی، سیاسی و اقتصادی با نیروی نزدیکی با جمهوری آذربایجان برقرار کرده است، به‌طوری‌که بر اساس اعلام مؤسسه تحقیقات صلح بین‌المللی استکهلم، در فاصله سال‌های ۲۰۱۶ تا ۲۰۲۰، بیش از ۱۷ درصد صادرات نظامی اسرائیل به مقصد جمهوری آذربایجان بوده و همچنین حدود ۴۰ درصد نفت وارداتی اسرائیل نیز از جمهوری آذربایجان تأمین شده است. لذا پیرینا درباره پیامدهای منفی مداوم حضور اسرائیل در آذربایجان و چنین همکاری‌هایی بین باکو با تل‌آویو بر صلح، امنیت و ثبات منطقه این هشدار را می‌دهد و اذعان دارد نمی‌توان چشم روی این تحکرات بست. این تحلیلگر حوزه فقکار مشخصاً به مناسبات نظامی و دفاعی اسرائیل و جمهوری آذربایجان در جنگ پاییز ۲۰۲۰ اشاره دارد که در سایه آن، تل‌آویو به‌پهادهایی را در اختیار باکو قرار داد که در جنگ سال ۲۰۲۰ با ارمنستان مورد استفاده قرار گرفت. در نتیجه پیرینا جنگ ۴۴روزه قره‌باغ را نقطه عطف نفوذ اسرائیل در جمهوری آذربایجان می‌داند که روزبه‌روز

«شرق» نخستین سفر هرتزوگ به جمهوری آذربایجان را بررسی می‌کند

باکو؛ دوست یا دشمن؟!

مهدی بازرگان: اسحاق هرتزوگ، رئیس‌جمهوری اسرائیل، صبح

دیروز (سه‌شنبه) برای دیدار با الهام علی‌اف، رئیس‌جمهور جمهوری آذربایجان، وارد خاک این کشور شد. هرتزوگ پیش از ترک قدس اشغالی، در فرگاه بن‌گوریون با اشاره به اینکه جمهوری آذربایجان «کشوری دوست و دارای حوزه‌های بسیاری برای همکاری است»، ادعاهایی را نیز علیه نقش ایران در منطقه مطرح کرد. رئیس‌جمهوری اسرائیل از الهام علی‌اف برای دعوت او به آذربایجان تشکر و خاطر نشان کرد: «ما فرصت‌ها و چالش‌های جدید مشترکی با باکو داریم». در ادامه رسانه‌های دولتی جمهوری آذربایجان پهر دیروز (به وقت تهران) در خبری فوری به گزارش این سفر پرداختند. برنامہ‌ریزی سفر اسحاق هرتزوگ به جمهوری آذربایجان در سطح امنیتی بالایی انجام شده بود؛ زیرا نگرانی‌هایی از بابت ناراحتیای ایران از این دیدار وجود داشت. طبق اخبار واصله، نیروهای آذربایجان و شب‌نت، آژانس امنیتی اسرائیل، تمام مناطق باکو را برای این دیدار پایش‌کنند. هزاران سرباز با افسر پلیس و منطقه گشت‌نژاد در پایتخت را داشتند. همچنین در اقدامی نامعمول، کل هیئت از اتصال تلفن‌های همراه خود به اینترنت همراه یا جداسدن از گروه در طول بازدید منع شدند.

قبل از رفتن به کاخ ریاست‌جمهوری در خارج از باکو برای مراسم استقبال رسمی، هرتزوگ در فرودگاه توسط گارد افتخاری جمهوری آذربایجان و به‌هم‌درسه‌ای‌های محلی چاباد مورد استقبال قرار گرفت. او، آریل، وزیر بهداشت و امور دادگستری و اقدامی نیز قصد دارد هرتزوگ را در سفر به آذربایجان همراهی کند. او قصد دارد با همتایان خود در باکو دیدار کرده تا درباره همکاری بیشتر در زمینه باکو را برای این دیدار ببینند. هزاران سرباز و افسر پلیس و منطقه گشت‌نژاد، آمادگی اضطراری و سلامت دیجیتال‌گفت‌وگو‌کند. در ادامه خبرگزاری رسمی «آذرتاج» و دیگر رسانه‌های جمهوری آذربایجان از قبیل خبرگزاری «ترند نیوز» با انتشار دو عکس از دیدار اسحاق هرتزوگ با الهام علی‌اف گزارش دادند. درهمین‌حال اسحاق